

זה אינו לקוח מספר אימים -

רבעה גברים חסונים ומוזקנים תפסו אותו בידיהם, שמונה ידניים גרומות סתבו אותו, הטילו אותו על הספסל.

בחדר הקטן והחשוך, שחלונותיו מסורגי ברזל ורשת היו רהיטי עץ מועטים. כוור בפניה. "אני לא עשיתי את זה, אני לא עשיתי את זה!" זעק באימה הגוף שפירפר על הספסל.

ארבעת הגברים התבוננו זה בזה. אחד מהם נתן את האות. השלושה התנפלו עליו, אחוזו בו בחוזקה. הרביעי נטל מקל לא גדול והצליף בעדינות בגוף הכפות. לתירגולה. לפי רמז ממנו, התיר אחד מהשלושה את כפתוריו מכנסי של המוכה והפשיל אותם. בעל המקל החל להרביץ בחמת זעם על העכוז המגולה, כשהוא מפטיר עם כל מכה ומכה: "מאיפה זה? ממי לקחת את זה... ממי גנבת את זה?..."

מבעד לרשת החלונות הצרים של החדר הציצו עשרות עיניים מבוהלות. בין שאלה ושאלה ציפצפה רק נשימתו הכבדה של המכה המתייגע וזעקותיו של המוכה: "אני לא גנבתי את זה!... אני לא לקחתי את זה!..."

לפתע עצר המצליף. המקל היה שבור. הוא ניגש לארון הקטן בפנינת החדר והוציא מקל נוסף. הצלפה — זעקה. שאלה — הצלפה — הפטיר אחד הגברים אל הגוף המיילל. נשבר. הפעם לא הוציא מקל נוסף מהארון. מתחתיו היה מוכן מקל הירום, עבה יותר. המכות נמשכו.

לבסוף נתעייף המצליף. משהרים את עיניו, נעלמו כל העיניים המציצות מבעד לחרכים כלא היו. "תרים את המכנסיים", הפטיר אחד הגברים אל הגוף המיילל. קורבנם נשתפל מהספסל, כשהוא עוצר בקושי בעד יבבותיו. "לך לחדר ותפסיק לילל", המשיך הגבר המזוקן, "ותשתדל לא ליפול עוד פעם בידינו!"

זה לא היה קטע מספר סטלגים חדש. ההצלפות לא ניתכו במרתפי העינויים של הגסטאפו והמקלות לא נשברו על גופו של פושע חסון ונוקשה. המוכה היה נוח קרוטהמר, בן 8 וחצי. ארבעת המקלים היו ארבעה ממורי תלמוד-תורה של החינוך הישן.

בכל בית-ספר אחר היו הורי הילד המוכה פונים למש"טרה. מחלקת החינוך, האחראית על החינוך היסודי במדינה, היתה מתערבת בעניין. אך תלמוד-תורה של החינוך הישן אינו דומה לשום בית-ספר יסודי אחר במדינה. הוא שונה אפילו מבתי-הספר של החינוך העצמאי של אגודת ישראל. זהו בית-ספר עממי ללא פיקוח מרכזי, ואיש הישר בעיניו יעשה.

***

שיטת החינוך

נ זה קרוטהמר נשרך הביתה כל עוד עכוזו בו, לפני סיום הלימודים. אמו קיומה את פניו בתמיהה: "מה פתאום חזרת הביתה כל כך מוקדם?" שאלה אותו

זה קרה בישראל ב-1962

"מצאתי אותה".
"ואני אומר שגנבת אותה מאביך!" הצהיר המנהל הצהרה חינוכית לילד הקטן.

"לא נכון". נרעד הילד, "מצאתי אותה עליי העץ, כל החברים ראו!"
"תיכף ניווכחתי", הזעים המנהל פניו, "יש לי שיטות משלי לכך!"

הוא קרא לשלושת המורים האחרים והארבעה לקחו את נוח לחדר המורים, השכיבו אותו על הספסל. הפגינו על בשרו את שיטתם החינוכית בשלושה מקלות רצועיים.

***

שום דבר נורא

ל מרות שהזגשה נגדם תלונה, המשיכו כל ארבעת המחנכים בעבודתם כרגיל. הם באים בוקר בוקר לתלמוד-התורה, מלמדים שמונים ילדים מגיל שבע ועד גיל שנים-עשר, לימודי קודש וחול, עד שעה ארבע אחרי-הצהרים.

לתוכנית הלימודים של תלמוד-התורה לא אחראי איש מאנשי רשות החינוך המרכזיים בארץ. העירייה אינה אחראית להם, והחינוך העצמאי של אגודת ישראל רוחץ מהם את ידיו. הם מתחנכים לקראת לימודיהם העתידיים בישיבת יסוד תורה ונידבותיך של היהדות הדתית היא המקיימת אותם. סיפר אחד מעסקני הרבנות הראשית בטבריה על סוג חינוך זה, הנקרא החינוך הישן: "אגודת ישראל אינה מוכנה לקבל בכל מקום פיקוח על תוכנית הלימודים. לכן, בנוסף לרשת החינוך העצמאי, היא מקיימת תלמוד-תורה כאלה, בירושלים יש עשרים, בבני-ברק יש כמה ובטבריה יש אחד. טבריה היא המקום היחיד שם לומדים גם אשכנזים וגם ספרדים, ולכן רק בטבריה מלמדים בעברית ולא ביידיש. תלמוד-התורה הטבריאני הזה קיים כבר 40 שנה, אבל אף פעם לא היה סביבו רעש כזה."

כשנשאל אותו עסקן על עניין המכות, השיב: "הילד אמר שמצא את הכסף, לאחראים שלו היתה זעה אחרת. הם רק רצו להוציא ממנו את האמת, קודם בדיבורים ואחר-כך קיבל גם קצת על האחוריים."

"אולי הוא קיבל קצת יותר ממה שהיה מגיע לו, אבל הרי הוא קיבל את זה על המקום שנועד לכך, ושום דבר נורא לא קרה."

גם מחנכי תלמוד-התורה הדגולים היו משוכנעים ששום דבר לא קרה. כדי להבטיח את זה, הלכו לביתו של אבי הילד, ביקשו ממנו ללכת למשטרה, לבטל את התלונה. האב, הרוצה להחזיר את בנו ללימודים, הסכים והלך. אך הסכמת האב לא הספיקה. את התלונה הגיש הדוד ולא האב ולכן, למרבה הפתעתם של מורי תלמוד-התורה, הופיע השבוע שוטר במקום, הוציא מהכתה בה ישב נוח את מורו, מרדכי בוימל, הגיש לו הזמנה לבית-המשפט. האשמה: "גרימת חבלה חמורה בגופו של אדם אחר."

המוכה

נוח קרוטהמר (8 וחצי), לפני שמורו מכהו מרדכי בוימל טגר את חולתו. נוח חזר ללמוד, כשהוריו הסכימו לבטל את התלונה במשטרה.

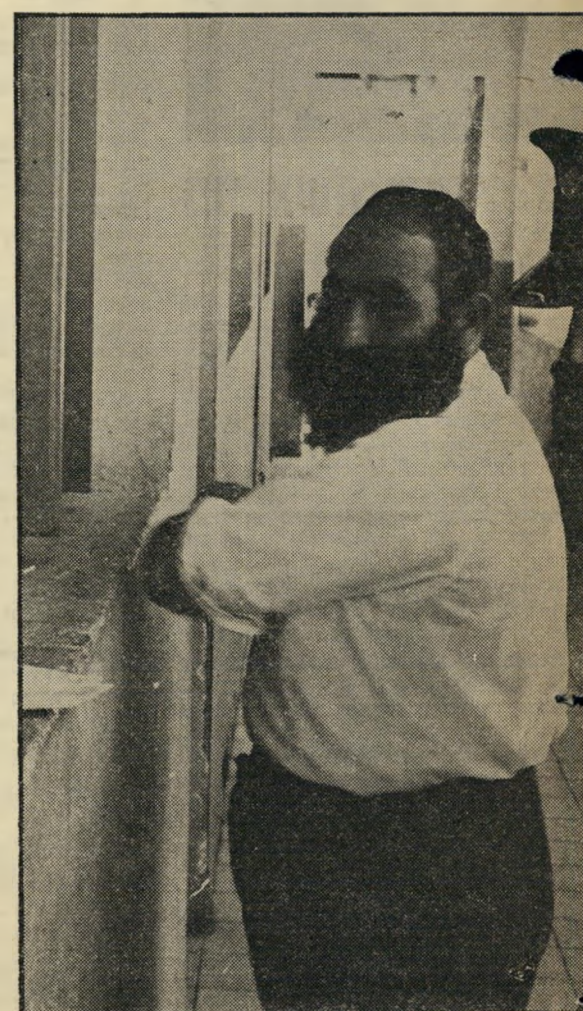
באידיש, המדוברת בבית המסורתי בשכונת מוריס בטבריה. הנער היפנה אליה את גבו — התשובה מספיקה. לאם היה ברור כי הנער סרת. כשחזר האב מהעבודה, הרשיע גם הוא את בנו הקטן. כי הצדיקים המזוקנים והמלומדים בדואי שלא יכולים לטעות. היהודים היפים הללו — בעלי מצפון המשי — דברים שוקל יותר מעכוזו המכחיל והרזה של בן השמונה. הבעייה היחידה שהעסיקה את האב היתה, כיצד לטכנע את המורים לקבל את נוח בתורה לתלמוד-התורה.

דודו של נוח, שביקר אצלם באותו ערב, סבר אחרת. הוא נטל את הילד בידו, ולמרות התנגדותו החלושה של

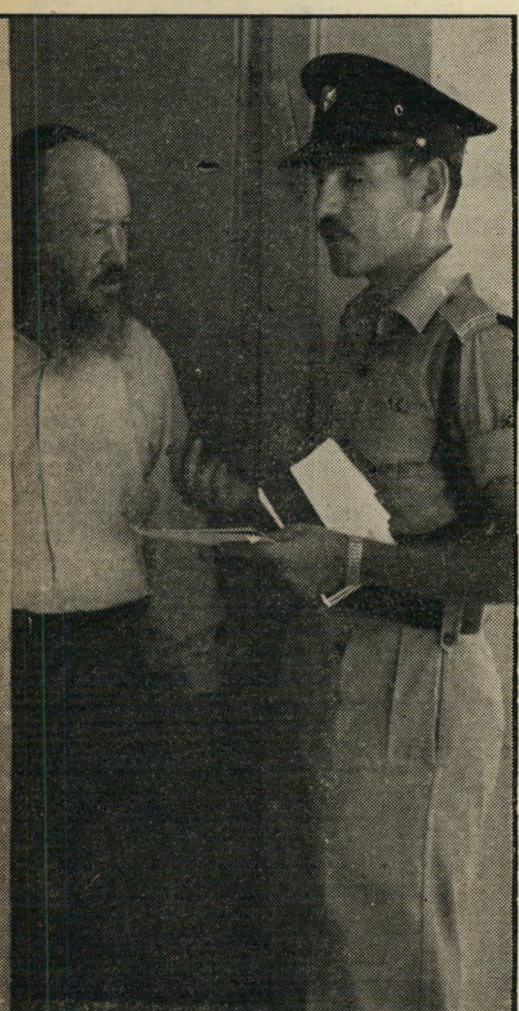
מכות בחדר המורים

האב, לקח אותו ישר לתחנת המשטרה בטבריה. הוא הפשיל את מכנסי הנער, הציג את המראה לסמל המשטרה. סיפר מאוחר יותר אחד החוקרים, שנמצא אותה שעה במקום: "היה זה מחזה מוזעזע. גופו של הילד היה כחוש וחלקו התחתון היה מלא סימני חבטות כחולים לא-ירכו ולרוחבו. למה התנפלו ארבעה גברים גברתניים, ומגודלי זקן וחובשי כיפיות, על נוח הקטן?"

הכל בגלל לירה אחת. כשיצאו ילדי תלמוד-התורה להפסקה קצרה, רצו לשחק על מדרכת הרחוב הסמוך בקרעי קופסות הסיגריות, בהן הם משחקים כבקלפים. נוח רץ עם בני כיתתו אל העץ, שעל המדרכה ליד הישיבה, מיהר לתפוס מקום סמוך לגזע. לתדהמתו הרבה, גילה בתוך חריץ העץ לירה ישראלית מקופלת. הוא מיהר להרים אותה ולהכריז: "בלי שותף!" הכניס אותה לכיסו. אחד מחבריו התקנא בו, מיהר לספר למורה כיתתו של נוח, מרדכי בוימל, שלגוה יש לירה. הלה סיפר על כך למנהל, והמנהל הזמין את נוח אליו. "מאיפה הלירה?" שאלו.

מכה אי חיים וייס, השתתף במיבצע החינוכי. וייס, שהיה במחנות בפולין וברוסיה, הודיע שאינו מפחד ממשפט, חתם על הזמנת המשטרה.

מכה ב' מורהו של נוח, מרדכי בוימל, אשר טירב תחילה לצאת אל השוטר באמצע השיעור, נכנע לבסוף, יצא וחתם על האישור לקבלת החוסמה.